

Metodyka prowadzenia obserwacji występowania owocnicy gruszowej (*Hoplocampa brevis* Klg.)

Owocnica gruszowa (*Hoplocampa brevis* Klg.) to błonkówka (Hymenoptera) z rodziny pilarzowatych (Tenthredinidae).

Występowanie i rośliny żywicielskie

Owocnica gruszowa występuje głównie w północnej i środkowej Europie, m.in. na Białorusi, Ukrainie i w Mołdawii, w środkowej i południowej europejskiej części Rosji (Vergnani i in. 2001). W mniejszym nasileniu notowana jest w Azji i Ameryce Północnej (Dustan 1966). W Polsce może występować na terenie całego kraju. Rośliną żywicielską szkodnika jest grusza (Borecki i in. 1983).

Opis szkodnika

Błonkówka owocnicy gruszowej ma ciało długości około 4-5 mm, a rozpiętość jej skrzydeł wynosi 10-12 mm. Jaja są owalne, białe, długości 1 mm. Larwy kremowobiałe z brązową głową, długości około 16 mm. Zimują larwy w kokonach ziemnych na głębokości 10-20 cm. Wylot dorosłych błonkówek przypada na początek kwitnienia grusz. Po kilku dniach od wylotu samice składają jaja pojedynczo pod skórę dna kwiatowego. Jedna samica składa przeciętnie od 30 do 40 jaj. Po około 6 dniach (w temperaturze 10-18 °C) z jaj wylęgają się larwy i wgryzają się do zawiązka owocu. W ciągu roku występuje jedno pokolenie (Grusze 2010).

Objawy żerowania i szkodliwość

Larwa żerując wewnątrz zawiązka gruszy, uszkadza komorę nasienną, w wyniku czego młody owoc przestaje się rozwijać i po pewnym czasie opada na ziemię. W przyszpulkowej części zawiązka widoczny jest otwór wejściowy larwy wypełniony jej czarnymi odchodami. Jedna larwa może uszkodzić kilka zawiązków.

Metoda prowadzenia obserwacji

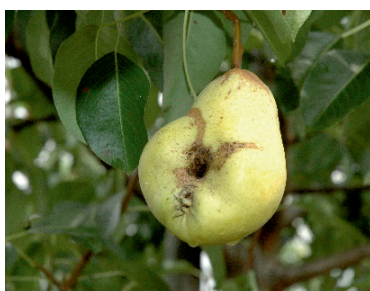
Do monitorowania występowania i przebiegu lotu owocnicy gruszowej bardzo przydatne są białe pułapki lepowe, które należy zawiesić w sadzie gruszowym wczesną wiosną, przed fazą białego pąka kwiatowego (Maciesiak 2003). Liczba pułapek zależy od wielkości sadu. Najczęściej stosuje się 2-3 pułapki w sadzie o powierzchni do 2 ha. W większych sadach, szczególnie o zróżnicowanej topografii, konieczne jest umieszczenie większej liczby pułapek, w różnych miejscach sadu. Pułapki należy zawiesić na drzewach rosnących na obrzeżach sadu oraz w środkowej części kwatery. Pułapki umieszcza się w koronie drzew na wysokości około 1,5 m, od strony południowej. Co 2-3 dni notuje się liczbę odłowionych błonkówek owocnicy. Kontrolę pułapek prowadzi się od końca kwietnia do początku czerwca. Każdorazowo notuje się liczbę odłowionych owocnic i usuwa się je z pułapki, co ułatwia dalsze obserwacje. Nanosząc na wykres liczbę odłowionych owadów w poszczególnych terminach, uzyskuje się przebieg dynamiki lotu szkodnika. Pozwala to na ustalenie początku, maksimum i zakończenia lotu szkodnika. Na podstawie uzyskanych danych można określić obecność i liczebność szkodnika w sadzie oraz wyznaczyć optymalny termin zwalczania.

Jako próg zagrożenia przyjęto 20 owadów dorosłych owocnicy gruszowej odłowionych na 1 pułapkę w okresie od początku do końca kwitnienia gruszy.

Monitoring występowania uszkodzonych zawiązków i larw owocnicy w sadzie należy prowadzić po zakończonym kwitnieniu, kiedy pojawią się młode zawiązki owoców. Obserwacje te wykonuje się głównie w sadach, w których stwierdzono obecność błonkówek w białych pułapkach lepowych. W tym celu należy przejrzeć 4 próby po 100 zawiązków owocowych (łącznie 400 sztuk) w sadzie i zanotować liczbę uszkodzonych. Obecność larw szkodnika będzie sygnalizowała konieczność monitoringu w następnym roku i przygotowanie się do ewentualnego wiosennego zwalczania owocnicy gruszowej preparatami dozwolonymi do ochrony gruszy (Metodyka Integrowanej Ochrony Gruszy dla Doradców 2013).

Fot. 1. Owocnica gruszowa
(http://www.agroatlas.ru/content/pests/Hoplocampa_brevis/Hoplocampa_brevis.jpg)

Fot. 2. Uszkodzona gruszka przez larwy owocnicy gruszowej
(fot. T. Badowska-Czubik)

Fot. 3. Biała pułapka lepowa do odłowu owocnicy gruszowej
(fot. T. Badowska-Czubik)

Literatura

- Borecki Z., Łęski R., Niemczyk E., Szczygieł A., Zawadzka B. 1983. Szkodniki i choroby roślin sadowniczych. PWRiL, Warszawa; 467 s.
- Dustan G.G. 1966. Occurrence in Ontario of the Pear Fruit Sawfly, *Hoplocampa brevis* (Klug). Can. Entomol. 98: 267-267.
- Grusze. 2010. Hortpress, Warszawa, ISBN 978-83-61547-32-3; 144 s.
- Maciesiak A. 2003. Białe pułapki lepowe pomagają ocenić zagrożenie przez owocnice. Sad. Now. 3:10.
- Metodyka Integrowanej Ochrony Gruszy dla Doradców, 2013. Opracowanie zbiorowe pod redakcją prof. dr hab. P. Sobiczewskiego, s. 36-55.
- <http://www.minrol.gov.pl/Informacje-branzowe/Produkcja-roslinna/Ochrona-roslin/Integrowana-ochrona-roslin/Metodyki-integrowanej-ochrony-roslin>
- Vergnani S., Ardizzoni M., Ferioli G., Pasqualini E. 2001: Efficiency and timing of some active ingredients to control *Hoplocampa brevis* Klug in Emilia-Romagna Italy. Bulletin OILB/SROP 24(5): 235-240.